

SALTINIS

☞ KAS ANTRA MENESI IŠEINAS RAJŲTAS ☞
PASKIRTAS GILĖSNIAM GIVASTIES PAŽINIMUI

MĀETAS II. NRS. 3. GEGUŽES-BIRŽELIS 1906.

TURINIS: Juog nieks negal tãu kenkti. — Tris pa-
☞ ☞ ☞ ☞ ☞ žãngos laipsniai. ☞ ☞ ☞ ☞ ☞

☞ Leidējas Vilhelmas Storost, Tilžēje, Anger Nr. 23. ☞

Pro kan ņaltinis leidziamas? ņaltinis tur īpatinga savo tiksla. Jis imasi svarbiausiais ņmonijos klãusīmais. Bet jis nenor atliepimus kokiame-nors moksle surasti.

Berods jame talpinami visokie tikībos, philosophijū, gamtos ir kitokie mokslai ij seniausiu ir paskiausiu laikū. Vienok tai ne todēl dãroma, jeib skaitītojai juos uz teisingus pri-imdami sãu ramiai gīvëntū, kaip tai jiandien paprasta, bile tik „mokslo turi“, bet jeib skaitītojai būtū parãginami savo viduje kitokiais pastoti, bandīti savo vidaus ņmogīstēj ant ãugņtãsnio, dievijko laipsnio uzkopti, nuo kurio gīvastis uz viena dide vienībe, ņmonija uz dide brolija ijpažīstama.

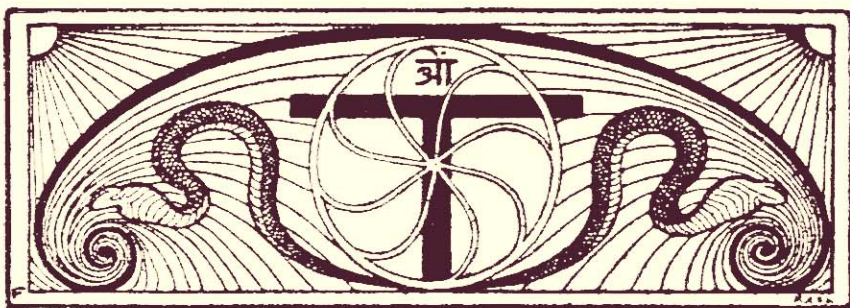
Todēl ir niera teisinga sakīti, bŭk „ņaltinis“ ij-leidziamas jeib kokia svetima tikība, koks naujas mokslas pažīstamas taptū. Ivairius mokslus apie tan pãti dalīka tīrinēdams gali veikiau sumanīti, kaip reikia dēties, jeib viduje, savo ņmogīstēj, pakiltum, nauju ņmogum pastotum.

O todēl „ņaltinio“ pranejimai ir nenor bŭti aklai pri-imami. Tokiu bŭdu ņmogus savo ijminties pãjēgas tik nuzudo. Bet jie ir nenor bŭti be pasiduo-dantjio mēginimo atmetami. ņmogus, visada taip veikdamas, pasilicka ne-ijmãnēliu, o kad ir visus mokslus „ņinodams“.

Todēl: tesiranda kiekviename ij mŭsŭ tikrasis Gīvasties ir Ijminties ņaltinis!

Rajībos dēlei reikia priminti kad rãjoma j uz sz, tj uz cz, ņ uz ņ, æ uz ilga ãtvira e, ē uz ilga saura e, ã uz ilga a, ir tt.

Parsisŭsdinamoji „ņaltinio“ mætŭ kaina 1,50 -//, atskirio nr. 0,30 -//.

JUOG NIEKS NEGAL TAU KENKTI.

Antrafis kaip įtasis pasirodo didei įpatingas. Rėgiamai visai nesutinka su kasdienįku patīrimu. Visuose pāfaliuose tīkoja bėdos, vargai, sielvartos. Visai negalima nei suskaitīti nei pasakīti, kiek ant žmogaus užein ir užeiti gāl ir jī net līg prazūties nuskausti. Tai foku būdu, tai vėl kitokiu mums paplėfiama, kas mums brangu, arba æsami suraudinami, ar jau tiesiog nubengiami. Nežūrint ī ta, kad didžiausias žmonū skaitfius nuolatai skaudžiausu būdu kentfja.

Tatjiau aname sakiniį randasi teisībės. Tik reikia ja įfvīsti. Teisībė ne tik bet-kaip pasirodo. Prie teisībės turi pri-āugti, jei neteisībėje gīvuoji. Prie teisībės tik gali pri-eiti, pats teisībe pastojės. Paprastai jī īpatįfku pavidalu apsimætusi. Vokietjiū philosophas Schopenhauer todėl kur-nors savo rāfstuose sāko: „Visuose āmžuose bėdnoji teisībė turėjo apsikaisti, kadāngi vis įfrodos sāuprietarianti. O tai tik ne jos kaltė. Jī negāl pri-īmti visur virfaujantfio klaidingumo pavidala.“

Taip ir įitfon. Reikia suprasti, kas tas įf tikro, kuriām ir nieks negāl kenkti. Tada būsim viska suprātė. O žinodami, tikrai pazīdami, kām ir nieks negāl kenkti, æsami save, savo žmogīste tikrai pazinė. Tūliems beje rodos, būk tai tik mokslininkāms tegalima. Tai didis apsirikimas. Kiekvienas gāl save įfmanīti ir pazīti, įeigu tik tokio savės-žinojimo įiefko.

Suprantamas daigtas, tat ne taip lengvu. Juog įimtmetfjū bėgīje nei mokslininkai nei kiti nepasirūpino dėl to. Jiems rodės, toks jau esi ir gana. Klāusīmas: kas af įf tikro? nei ī minti neparėjo. Bī tik gīvāvo ir įf ir tāt regėjo bei patīre. Ir praleido taipo savo āmžu tokiam savės-nežinojime, tokiam „sāžinės“ pustamsīj.

O kazin, ar negalētū prafvīsti? Daugis tiki, juog negāl. Žmogus, būk tai kūnas. Daugiau nieks. O tai ne bet-kokie, kurie tokia žini užtikrin. Tokius mokslus skaitfdams, galėtumei kuone manīti, tai tik taip ant juoko sakīta. Bet kalbėk su jais, klausīkis kaip mokslininkai kalba, ir nebebūs abėjotina, juog jie ne juokdariai su noru. Jie tikia, kāt jie kalba. Jie īra taip īsistebeilijė ī kūno akimis rėgiamuosius daigtus, juog negāl laisvai apszvalgīti. Purtīk juos, kratīk juos, kiek tu nori, jie vis savāsias kalbės, kaip miegāliai arba kokio gėrimo apsvaiginti. Ne prijauksi jū. Kad kūnas tiek daug arba tiek menk dārbo su patfju žmogumi tetur, kiek visi žæmiįki dalīkai, tāt jie nematīs, kad ir prie tokio žinojimo sukluptū.

Iš tikro savo žmogistės nei neįėjkom nei nenorim rasti savo kūne. Beje, tasai privalo aprūpinimo kaip kiekvienas žemiškas daigtas, kuruom naudoties norime. Vienok jo givėnimas skiriasi toli nuo to, kurin vadinam žmogįku, o kursai tatjiau ir dār niera žmogįkasis. Ar ne kiekvienas žino, juog toki žmogaus pavidala nevadiname žmogumi, kuriame nier jausmū, mintjiū (misliū), mánimū, kurs viduje tujtjias? O tatjiau dār ir tada nepasikākinam ir reikalaujam, juog „žmogus“ turētū „žmogįkū jausmū“ turėti: širdingumo, teisingumo, meilės, pasijventimo ir tt.

Sākoma berods, tie dalikai visi lig kokie kūno įgariai, kad kūnas įpatįka tobūluma atsiekēs, tai iš jo tas garuoja, kån taip vadinam žmogįkuma. Įpatingai! Tuomi bene kaip su kankliū stīgomis. Imk didi įmota plieno, jis ne-įjduoda nei menkiausia balsėli. Bet sutirpik jį ir liek iš jo ploniasias stīgas, užtempk jas ant kankliū, tai matīsi. Ar ne-įjduod jos gražiausias gaidas? Ne? Kodėl ne? Juog suliginant su plieno įmotu, stīgos didei pinklus dalīkas. O juog iš jū nenorim nei jausmū, nei mintjiū, bī tik skambētū. —

Žinoma reikia to, kurs skāmbintū! Veikėjo reikia. Be to jau nepasigālbėsi. Ir prie žmogaus kūno reikia veikėjo, kurs galū-gale ūra ta patį esībė, kuri visame pasirodo kaip veikiantjioje givībė, kaip mánantjioje sāmone, arba dār artjiau prie galutinės priezasties, kuri ūra galutinė „sāzinė“.

Taip didei mielai nor žmogus visako prādžia

surasti tame, kas negīva, kas tamsi, tingi, nesāmoninga, būtent matėrijoj. Iš jos givībė, jausmai, noras, protas, įjmintis, sāmone ir tt. kūla. Ar ne daug veikia galētū ligiai antraip būti? Visako pradžia ūra sāmone, „sāzine“. Tajė tamsumu, tai esti su matėrija, kuri berods ir iš jos, apsi-dengusi, ir pavidaluose pasiguldīdama, iš tokios naujos papėdės steigiasi įpatįku būdu prāfvisti.

Ir kiekvienām, kurs laisviai manīti gāl, aįku, juog tamsumas ūra netobūlumas, tamsumas ūra nepalaima, jis ūra skausmas ir verksmas; jis ūra žemumas ir prāgaras. Ir susivokus sāmonej, esi lig iš bėdū įskeliamas, ir jū nebe-atsiekams. Kūnas, tai tas dalīkas, su kuruom kiti kūniįki, žemiįki pavidalai veikti gāl, bet su kuruom pats žmogus kaip savo ūrankiu turētū apsi-eiti ir juomi veiktamas įjmokti vis daugiau sāmoningu, savārankiįku pastoti, kol ne visai pilnai žinosi āmžinoj esībėje būdamas ir iš tija veiktams savo kūnu jitate tamsībės pasāulije.

Lig tokio sāzinės skaidrumo paprastām žmogui, ar būtū jisai mokslininkas ar ne, ūra didei toli. Ir kas steigias save įjmanīti, o dār nebuvo gana skaidraus kūno, skaidraus meilijimo ir mánimo, tām ir tik kartais lig žaibo staigumu iš vidaus prāfvinta, kas jis, kas žmogus, kur jo esībės įāknis, kur randasi iš tikro jo patībė. Vienok toks patīrimas didei svarbus. Jis palaiko savo pasekmes per visa āmžu. O tos pasekmės ūra gana īstabios. Žmogus visai kitaip brāngin pavirjutinio, perso-

nijko gīvænimo klāusīmus. Jis pasijunta bestovīs āugftjiau uz juos, īpatīfkame ſviesume, īpatīfkoj ramībēje, īpatīfkame dzaugsme. O jo zinojimas, kad nebūtū aijkæsnis, susiglaud ī sākini: Juog nieks negâl tâu kenkti.

Garsusis Austrijos poētas Anzengruber mus supazīdin savo dramoj Kreuzelschreiber (Krīzū rarrājītojai) su nekuruom zmogumi vadinamu Jonu akmeniū skâldītoju. Tasai, bēdnas vienuolis, savo âmzu daug perkentējēs. Vienok jis linksmas ir uz visus ijmirtingas. Jis zūri ī kitū veikimus kaip ī vaikū zaislus. O kad ir prisided prie jū vaikijkū darbū, jis pasilieka bevīrfaudamas ant visako. Jis neprasipuldo kasdienīfkuose veikimuose, dârbuose ir rūpesniuose; jis juose nenuskæsta, bet virfjui plaukia, gâlva âukjtīn ijkêlēs.

O kas jī taip ij visū pa-âugftino tai, vienat buvo īpatīfkas zinojimas, īpatīfkas patīrimas, arba jo paties zodziais: īpatīfkas jâm suteiktas apreījkimas. O tân stebūklinga zinojima jis susiglaude ī zodzius: „O nieks negâl tâu kenkti.“

Anoj dramoj Jonas patsai pāsakoja, kaip tas zinojimas jâm tæko. Jâm ne-atlêke taip beziop-sant. Kentēs buvo vargjas jau visa âmzu. Ir ij bēdos, ij skausmū, vargū ir kantjiū tas zinojimas uzgime ir jī apjviesdamas jī ir palaimino.

Kaip tai atsi-êjo, kiek reikêjo patirti, kol ne jis zinojimas stojos, apie tân patsai taip kalba: „Dabar mane visi jaunieji tepazīsta kaip linksmaji Jona. O buvo karta kitaip. Buvau bēd-

nasis Jons, nekuriuos tarnaitēs gimdītas. O tævo nebuvo mân randamo. Dabar visi geruoju su manim, neprivalau pasiguosti, bet mano motī-nælei-tarnaitei veik po mano uzgimimo pasimirus, tai buvo kitaip. Reikêjo rūpinti uz mano īflaikīma. Tai niekam ne buvau mielu. Kiekvienas skaudzjai mane leido pajusti skatika, kurin uz mane mokêjo.

„Mokīkloj ir baznyczioj vis turêjau uz kitū stovēti. O vèliau ir buvau stumdomas visur. Todêl didei pasidzaugiau, kad pagaliaus galêjau turtingo ūkininko sūnaus vietoje kareiviu bûti. Bet karū-mênêj ne ilgai pasilikau. Zirgo suzeistas turêjau savo keliu trâukti.

„Ir vèl buvau savo kaime. Tuoju kaimīnai pasodino mane akmenīne, padare mane akmeniū skâldītoju ir paliko mane vargja besêdinti savo urvoj prie zolēs, jakniū ir vandens. Uzêjo mân liga. O buvau visū visai apleistas. Raminaus ir dabar kaip tuomet, kaip zirgas buvo īspīrēs: „Gīvuolis nesupranta kaip skaudu.“

„Tuomet ir dâr buvau priejgīnis ir tariausi: „Kad jau palaiko tave uz ſuni, tai ir gīdikis kaip juo, nieko ne-êsdamas vandens gærki. Tai jū neprivalai.“ Bet silpnesniu pastodamas ir nei vieno, nei jokio zmogaus nematīdamas, tai jirdis tik didei skaudêjo.

„Gulêjau taip savo urvoj akmenīne. Ir vis daugiau pasilpdamas maniau: „Kad jau mirti reik, tai ben mirsiu sâulītêj. Pievos paties zâlia paklode, saulīte uzspâus akis, ir īmigsu sâu ir ne-

bepabusu. Mirtis, tai tik sustojims ant kaelio. Kas gâl tâu kenkti?

„Nusivilkau lig dvijû æglû ir sukritau zoline. Buvo tjia didei tili, ir sâulite fildo. Žalioji pieva ir mëlîni kalnînai bei daubos po akiû rodês lig î bâlta fîda îsausti. Ir ant visako fîpsojos skaidrus, fvisesus dangus. Gili ramîbê liejosi mân î firdi ir pilde mano vêle (dûjia) — ir buvau veik kaip negîvas.

„O atsigavau ir vël. Sâulælê ligiai nusileidzianti. Jau kelios zvaigzdælês spindêjo. Rodos būtû taip arti, juog galêtumei ranka pasiekti. Dauboje rûko kâminai. Pâgiriû kâlvêse lfvitêjo lig būtû tjia zibâ kirmenaitjiai. Arti pievoj nusivârgino tfirjkêdami vabalæliai ir zogæliai, juog net kilo juokai. Medziû jâkose splaznojo paukftæliai, ir nepasâkomai fvelnus orælis pûte.

„Žûrêjau ir klausiaus ir kêliaus uzsimirfdamas. Istengiau. Nebuvo skaudêjimû. Nesijutau silpnu. Zvalgiaus. Ir âugantjiau supratimu regiu, kaip viskas kruta ir dzaugiasi ir gîva, kaip sâulê ir zvaigzdês uztek ir leidziasi. Ir stebêtinai pasijautjiau lig būtjiau toj gîvîbêje savaimè pastojês, susitvêrês. Viduje mân râdos didei smagu. Skaidroji sâulês fvisesa lig būtû kûne ijlikusi. Ir mân buvo lig viens kitâm tartû: Juog nieks negâl tâu kenkti. Didziausios kantjios nieks, kad jos pra-êjusos. O ar tu guli giliai po zolînu arba gamtos grozîbe dâr tûkstant kart matai, lig daug, juog tâu negâl nieks kenkti. Tu priklausai prie viso kân matai, ir viskas

prie tavês priklausu. Ir nieks negâl tâu kenkti.

„O tai buvo mân taip linksmu, kad savo nauja zinojima turêjau visiems tiems aplinkui prijaukti: Juog nieks negâl tâu kenkti. Tuomet buvau pirma karta linksmas ir pasilikau tokiu visuomet. Juog nieks negâl tâu kenkti.“

Tokie buvo to zmogælio patîrimai, ij kuriû parêjo jâm îpatijkas apsireijkimas. Bet ne jo tas zinojimas, kaip koks turtas. Ir tasai ne taip îgâunamas, kad pasiskaitai, kân ans zmogælis patîrês ir ijmânês. Tas zinojimas lig zmogaus gilæsnê dalis. Kad toj savo dâlîje susirandi, tai ir tân zinojima turi. Jame pasirodo îpatijkas zmogaus savês-zinojimo laipsnis. Todël tas zinojims ir îra sænas kaip zmonija. Ir jis zmoguje sufvinta, kaip veik zmogus tâm tinkamas. Visi mokslai apie tai, kas zmogus, kas jo kiltis, prief anâ patîrima tik kaip dûmai prief sâulês fvisesa. Jis stojas ij „neziniû“, kadangi zmogus î „neziniû“ valstîbê îzengês. O tai pasirodo, juog ta neziniû valstîbê îra pati fvisesîbe. Tjia ir zmogaus esîbê.

Žiløj senovêje tasai zinojims buvo visû philosophijû pamata. Ir dâr fiandien jis îra âugftjiausiu zmogaus zinojimû zinojims. Viena jo dalis gâl būti sutveriamà sêkantjiais zodziais:

„Kiekviename zmoguje, giliai jo viduje, îra kas-nors kas amzina, kas nepragraifta, kas nepastojusi ir nesunai-kinama, kaip pagaliaus ir visi daigtai, kad ir

savo būdu, guldosi, tur guldīties, ant to, kas nepastoja ir nepragaijta.

Toks nepragaijtās branduolīs žmogūje. Kān mēs ir patirtumim, ar tai butū bēdos, vargai, dzaugsmas ir skausmas, mirtis ar gīvastis, tas branduolīs pasilieka ne-uzgāunamas. Jisai, kurs mūsū tikroje patībe īra, jis ir īra nepragaijtantjioje esībē.

Niera tai tas, kān pazīstam savo viduje kaip savo dzaugsmus ir nulūdimus, geismus ir mintis ir pajautimus. Tai dār vis pavirjutinē dalīkai. Kas mumīse nepragaijta, tai ans branduolīs, o jītie dalīkai tik jo apsiautai.

Tame branduolij turime susirasti, jei norime tikroj gīvībēje gīvānti. Ir visas gīvuojims tik todēl leistas, kad susiprastum, kas mēs, kad susirastumim anam branduolij, kurs nesiskiria niekuomet ij visos gīvības priezasties, ij visos gīvībēs pamatos, ij Dievo.

O tuomi ir pri-ējē āesame prie antros ano žinojimo dalies, būtent: Tu priklausai prie viso, viskas viena didi vienībē. Jāknis viso to, kas esti, īra vienātīja.

Tokia žinojima turēdamas, bet ne kaip kokia ī gālva īdēta moksla, arba kaip kokia susimānīma, bet kaip vidaus prajvitima, turi ramu, laimingu, dzaugsmingu būti. Negali kitaip.

Ipatīskai aišķiai jis žinojimas ištartas aname sāename rašte Sanskrito kalboj, kurs vadinams: Bhagavad Gīta, tai esti Augštēnībēs arba Dievīstēs giesmē, mokslas apie dievišķaja esībe.

Ira tģia kalba apie kova. Vīriausias vienos karūmenēs vadovas, pamātēs nevīdonū tārpe savo gentis ir mokītojus, nulūsta ir nuleid rankas nebe-norēdamas kovoti. Bet jāle jo stovi jo Dievas ir pa-aišķin jām, juog tik vienat garbēs verta īra, kad jis kariauja nezūrēdams ar gīvu iļliktū ar ne. Niera priezasties nulūdimui. Iļ tiesos nieks negāl niekam kenkti. Tokia tai īra gīvībēs paslaptis.

Taip tāria Augštģiausias pagal anā rāšta:

„Tu rods teisus, bet tū pasigaili, kuriems ne-reik pasigailējimo. Iļmītingieji nenusimen dēl numirusiū nei dēl gīvūjū.

„Ne buvo tokio laiko, kad manēs, tavēs arba jītū valdītojū nebūtū buvus. Ir niekuomet toks laikas ne-ateis, kad mūsū nebebūs.

„Ira jaunīstē ir senātvē īvairūs apsireiķimai to, kas āmžina ir kas tuom tarp gīvāen kūne, o taipo tat, kas āmžina, susitver vis ij naujo kūnus.

„Susitikimas dvāsios su matērija, kuomi pajautģiame, kas jilts, kas jālts, kas skaust o kas smagu, tat randasi ir nīkst. Neķk viska kantrumu!

„Žmogus, kurs tū dalīkū nepajudinams, tu karģīgī, kurs pasilieka tas pats skausme irgi dzaugsme, tas jau prinuokēs nemirimui.

„Iļ nieko nieks nestojas. Taipiau nieku pavirst negāl, kas ij tikrūjū esti. Vienok, atskirt esībe nuo seģēlio tas tegāl, kursai pazīsta, kas teisībē.

„Žinoki, juog tasai, kurs iļplēte visībe, niekuomet negāl pragaijti. Ir tokio nier, kurs Amžinaji iļnaikīt galētū.

„Zmogaus kune, kurs veik pragaišt, gīvæn, kas jî sutvēre; tai dvâsia âmzina, kuri ne nîksta ir kuri begâlo.

„Tasai nier ijmintings, kurs mâno, kad, kas âmzina, zudît galêtû arba zudoma. Tat neigi zudo nei negâl bût zudoma.

„Tat niekuomet ne-uzgime ir niekuomet nemirft. Tat nepastojo o ir nepastos niekad. Tat ne-uzgâunama, kad kûnas ir nuzudoms.

„Kaip dâr galêtû tas zudît arba zudîdinti, kurs viso priezasti pazîsta kaip ne-ijnaikinama, kaip âmzina, negimusi irgi nemirftanti.

„Zmogus tân padeda, kas nudêvêta, ir pasiim nauja rûba. Taip apsireiškia ir naujais pavidalais esîbê âmzinoji.

„Ji ginklû nier suzeidziama! Ne dægin ja ugnis! Vanduo ja nesuflâpin, vêjas nedzovin.

„Ji nier pærskverbiama, ji ir nesudeg, nesutirpsta, ne-isdzûsta. Ji ir nemirftanti, ji pærsverz per viska, visadai ji ta pati, ji âmzina ir nesijudin.

„Nerægiama ir nesuprantama bei nesikeitjianti, tokia jijê. O tu, pazîdamas ja tokia æsanti, neberaudosi. — — —

„Kursai ijevîsta visame, kas tik îra, Augstjiausia Viejpati, Vienâtija ir Nepragaištanti, kad viskas nîkst, tas ij tikrûjû rægja.

„O tad, pazîdamas tân pâti Viejpati, gīvænanti kiekviename daigte, jisai nesuzeidzia tân pâti tuom patjju ir zeng aukstjiausoju taku!“

Toks tai senovês mokslas. O tas ij tikrûjû

palaimintas, kurs tân tjia ijtarta zinojima ne tik pri-im uz kokia moksla, bet savîje suranda. Be to, aname paskiau ijtartam sakinij randasi vienâtijas ijpguldîmas to klâusîmo, kodêl reik ârtîma mîlêti, ir kodêl vis zîgiu mokinama, kad reikia Dieva ir ârtîma mîlêti.

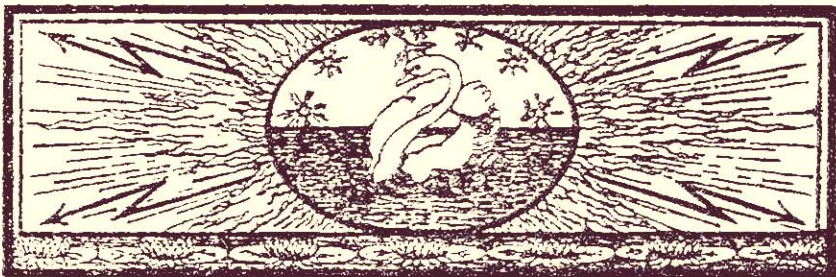
Jis zinojimas beje ne tiktai toj senovês giesmêj ir ne tiktai philosophijose randasi, o irgi ne vienat ijtartas ano Jono, akmeniû skâldîtojo; galima jî ir paprastuose tikîbos moksluose sutikt; ir visokios giesmês ir giesmêlês kalba apie jî. Berods tjia ir vis kartu ûzia kits balsas, kurs ano skaistuma jauniai apdrumsto. O tie, kurie menk te-ijmâno ir menk te-pazîsta âugstæsne ijminti, tie tuojau praded jaukti, bûk tjia îvedams „naujas tikêjims“.

Todêl ir ans akmeniû skâldîtojis sâke kaimînui, kuriâm apie savo îpatiskai gâutaji apreiskima päsakojo:

„Miniau neplâtik jita zinia kaime. Galêtû kas nors sakîti, aj pramanau nauja tikêjima ir galêtjiau bûti kitû uzpuolams kaip koks, kurs kitiems uzdarbi paplêfia.“

O tatjiau jis zinojimas îra kiekvienâm reikalingiausias. Kas nepajudinama tvirtuma, pilna ramîbe ir dzaugsma îgîti nor, tas tur prie ano savês-zinojimo uzkopti, î ana „sazinês“ skaistuma îzengti, kur jis visu aiskumu gâl ijtarti: Juog nieks negâl tâu kenkti.

Mn.

TRIS PAŽANGOS LAIPSNIAI.

I.

Istitebeilidami i mazmozius, nezinome nei kur stoviâ, nei kur æsâ. Bet pakælkim akis, ir veik pažisim visa aplinkibe. Taip visame. Ir kad klâusiamies, kas tai, kad gîvi, pro kan tai, kad æsame. Niekutjuose nerasime to klâusimo atliepimo. Bet pasâuli suglausdami vienu zvilgiu jî atrandame.

Pasirodo veikiai, juog visako pamata îra trijîbê, bûtent matêrija, arba substansija, spêka arba pãjêga ir sãmonê.

Ij pradzios visa gîvibe gul matêrijoj giliame miege. Tada pradeda pãjêgos arba spêkos sukilti. Randasi judêjimas, nerimastis, kova. Bet vis toliau ir toliau, ir jau prãfvinta sãmonê. Pamazu praded viskas nurimti. Kovos tranksmas pamazu nutila. Vêtra nusiblãjkusi. Sãmonê arba dvãsia palaiko virfu. Spêka ir matêrija jos pãrvietjiama. Pilna armonija, pilna ramîbê îra pasidariusi. Pasâulis, Visibe îra prie savo tikslo

pri-êjusi, prie Vienibes, ij kurios nesizinodama ijêjusi ir kuriospi grîzusi pilna „sãzine“.

Taip kelias zodziais apskraidem keliose akiesmirksniose Visibês pãzanga ir pasipildima. O tasai atsi-eina ij tikro nesuskaitomuose amzuose. Bet ij kiekvienos vietos matiti, juog tokia ta pãzanga, o tokia tur bûti jos pradzia ir pabaiga.

Tik zûrêkime. Zemiausias apsireiskimas to, kas esti, rodos îra minerâlû valstîbê. O tjia tik matêrijos tematom. Spêka vos rægijama. O apie sãmone beveik visai negâlime kalbêti. Daugiau pãjêgû jau randame prie âugmenû. Dar daugiau jû îra prie gîvuoliû. O kad tjia ir jau sãmonê aijkiai svietjia, nieks nugintjit ne galês. Vienok tarp visû gîvû pavidalû tikroje sãmonê tepãzîstama prie zmogaus. Zmonija, taip reiktû sakiti, îra tas rægijamojo pasâulio laipsnis, kurs gâl bûti vadinamas sãmonês stovis.

Bet zmonijoje ana pãzanga dâr toli niera pasipildzusi. Aijku juog ji tjia tepastoja rægijama. O prie zmogaus ivistam ij naujo anuos pãzangos laipsnius, bûtent matêrijos, pãjêgos ir sãmonês. Zmonijoje atsispind viso pasâulio pãzanga. Ira zmonû, kurie ant matêrijos laipsnio stovi, kiti randasi ant tojo pãjêgos, o kiti jau ant sãmonês.

Jita trejopa zmogaus stovi reikia aiskiai suprasti. Tada visi klâusimai apie zmogû ir jo gîvænima bei tojo tikslo pasi-aiskin. Kiekvienas stovis arba laipsnis bûtinai reikalingas. Negâl

būti ziedū, pirmkol nesirādo jaknis irgi stiebas. Ir visi gīvænimo patīrimai: faltis ir filuma, ūkanos ir giedra, lītus ir saulē, visko tur būti. Visai taipo su zmogum.

II.

Zemiausias jo stoviū ūra tamsumas. Tada zmogus dār ūra visai nuskendēs matērijoj. Vienat kār jis akimis rægja, tat jām tikra. Kad jām uz-eina prievarta ij matērijāliskos pusēs, tada jis pasijudin. Jis rimsta ant savo vietos, kol nepastumiams. Vangumas, sunkumas, durnumas ūra jo pāzīmiai.

Tie randasi labiau prie taip vadinamū giriniū zmonū. Bet gana tārkiar juos gālime ir prie mūsū paboti. Jie pasirodo kaip tokie, kurie nenor nieko zinoti apie kova, nieko apie dārba, prie kurio prisiveikti reikia o kurs tatjiau ne-atneja rægiamāja matērijāliska nāuda. Jiems terūpi kūrno i flaikīmas.

Berods kiti ij jū ir didei rūpinas uz „dūjia“. Jie ūra kur-nors patīrē, kad su ja galima po mirties tolīn gīvænti. O to didei norētū. Tai nenor „dūjios“ prapuldīti. Tatjiau nei nezino kas ji tokia. Prie to uz ja tik pasirūpin, kaip veik jautjia kokia kūrnijska nesmaguma. Tai rodos eina ant gālo. O tik norētū taip sār tolīn gīvænti, miniau i svængti koki skaudu atsitikima, kurs, kaip sākoma, gāl po mirties uzeit.

Taip tokie zmonēs gīvæn kaip kokie gīvuoliai. Kas ij āugstībēs, tat jiems nesuprantama. Jū kūrniar tārkiar stambūs, kaip koks neparankus īnagis. Negalima su juom atlikti pinklesnius dārbus.

Pājēgos, tinkamos āugstiesniems dalīkams, tokiuose zmonēse dār bemiega. Nei jie pajautjia tiek dzaugsmo ir skausmo kaip kiti, nei jie taip uzsideg, neigi jie tokie pilni visokiū trofkimū ir ilgējimū. Tai jie kaip kokie rāmūs, nekalti vai-kæliai. Bet jie rāmūs ij vangumo, jie nekalti ij paikumo, ij nezinojimo. Jie nei filti nei falti. Tikrai jie gāl būti vadinami tamsuoliais.

Pātiems pasirīzti kār darīti, jiems didei retai īpuls. Kiekvienas ij jū tedirba kitū vertjiamas. Prievarta, priespaua jām būtinai reikalinga. Jis nesijudin, kad jis nieko nepajautjia, kad jis nevārginamas arba jau kankinamas. Beto jis kankinima nelaiko uz ne-īsvængiama. Jis kentjia līg tai turētū taip būti be jokio pasipriejimo. Juog ant pasipriejimo jī nieks nevār. Jis ne-īstængia manīti, kad galima pasipriejīt. Jis ūra tikrasis vergas. Padarīk jī dīku, ir jis nezinos, kaip pasigælbēti.

Toks zmogus ir niera sār īpatingas. Jo vidus līg tuftjias. Viens tokiū zmonū beveik visai toks-jau kaip kits. Jām ir visai nerūpi sār rankijsku būti. Bī tik eina su kitais kaip gīvuolis su banda. Kār kiti dār, tār ir jis. Eina kiti ī baznyczia, jis eina su jais. Eina jie ī girdīkla, jis ne-apleis juos. Jame kaip kituose tos pātjios spēkos blājskosi ir jī vār ir vārgin. Toks zmogus tik stovi po tuom, kas jī ij pavirjaus pagāuna.

Berods jis gāl īsmokti tokius dalīkus didei lengvai pajusti. Girinis zmogus susenk gīvuolio pēdas, kur kits nieko nemār. Ij kazin kokiū

pâžimiû jis supranta, juog nevidonas arti. Jis visus pa-ærzinimus gâl lengviau paboti, kurie vienat ant kûno atsiliepia. Bet jâm niera galima ij vidaus kîlantfius jausmus patirti. Jis nesupranta, kas grazu, doru, teisiu. Jo vidus dâr netinkamas tân pajusti. Jâm todêl to ir dâr niera. Jo stambumas ne taip kûno didume randasi kaip tame, kad jis netinkamas smulkesniems, âugjtesniems patîrimams.

Ne jâm grazu, kas suzâdin âugjtesnius jausmus; ne tas jâm doru, kas sukel viduje visa zmogijka geruma. Jis tuom pasimêgsta, kas kûnijka pajutima kuo smarkiau su-ærzin. Todêl jâm ir didei tinka aŧtrus apsvaiginâs gêrimas. Jis jo rîja, kol ne parvirsta. Su tokiu gêrimu gali visa tokiû tamsuoliû karta ijnaikinti. Taipiau jie kitais dalîkais pasimêgsta, kurie kuo aŧtriau atsiliepia ant kûno pajutimû. Tamsuoliai dzaugiasi kuo daugiau ij tû spalvû, del kuriû âkîs net skausta.

Taip zmogus tame randa smaguma, kas jame pazâdin kokia jausma, kokia pâjêga, jâm paduoda kokia patîrima. Bet kas jâm dâr nepri-einama, to jâm ir dar niera. Ir kad dâr ne-esi tinkamas âugjtesniems patîrimams, tada âugjtŧiausûjû dâr ne-atsieksi. Ir jie nenudalîs nei menkiausia smaguma. Bet antraip, kas prie paprasto gîvënimo priklausu, tas jau ir veik ne kas, tas be gardumo. Zmogus tâm lîg pamirês.

III.

Pamazû zmogus tolin pareina. Bet kaip? Kurs kaip vaikas î zmonû, î visa pasâulio gîvënima

zûri, tasai vargiai supras, kad viskas eina pa-akiui. Jâm ir vos bûs suprantama, kad gîvënimas îra tikroji visos gîvîbês pâzangai prietaisa. O tai tas gîvënimas, kurs savîje tiek skausmo, vargû, tiek kantŧiû ir bêdos suglaudzia, kur visako îra, kas rodos bereikalo.

Daugiausiai mânoma, zmogus su mokslu tolin pareina. Mokslas jî apŧvietŧia, mokslas jî padâro zmogumi. Mokslu pazanga, tai rodos visuotina pazanga. Tai tik visai ij dalies teisîbê. Iŧ tikro zmonijos pazanga atsi-eina gîvënimu, o mokslas tik dalis to gîvënimo apsireiŧkimû.

O tŧia visi dalîkai, visi nusidâvimai ir atsitikimai, ar jie bûtû lûdni arba linksmi îra svarbûs zmonijos pâzangai. Gîvënimas viska padâro. Jis randasi rankoje didziausiojo mokintojus. O tasai îra Didîsis Pâzangos Istâtîmas, ŧiaip ir vadinamas ar su supratimu arba ir be to „Dievo valia“.

Kur zmonês dâr ant zemæsniu laipsnio, kur jie dar sunkiai pajudinami, kur jie durni ir tamsûs, tŧia tas mokintojus, kaip reikiant, kietas, atŧiaurus. Tŧia jis balsiai tûzgæn, kad bûtû suprantamas. Tŧia jis naudojasi kaip mums rodos skaudziais prietaisais, bûtent skurdziomis sânlîgomis, kitais beŧirdziais zmonêmis. Bet jale tû jis ir stâto dël aifkæsniu patîrimo geresnes sâlîgas, ŧirdingus zmones.

Aukskalio dârbas niera âuksa kasti ir ij akmens tirpîti. Taip ir niera augŧtesniûjû, iŧmirtingûjû dârbas tamsumo zmonêse spêkas suzâdinti. Akmeni ir gali skâldinti su mâzum pritaisîtu gælzgaliau.

Pâzangos îstâtîmas naudojasi îj pirm mâžum îj-kilusiu žmogumi, tamsumo žmogu sujudinti.

O tas mâžum toliau pažengês žmogus îra toks, kuriame vidaus spêkos sukilusios. Jis nebe-îra ans vangusis, vos pastumiamas gîvuolis. Jis îra sukrus, greitas, guvus, pilnas visokiû geidimû, geiduliû, reikalû, meilîjimû, jausmû, jieſkiniû, troſkimû. Îj jo tik plûsta. O jis visai nepasotinamas. Jis îra tikrasis egoistas, sânaudîs. Jo reikalai eina jâm uz viska. Kitû žmonû skausmai arba džaugsmai jâm nerûpi. Kad kits badu mirſta, kas tai! Bî tik jis privâlgês. Kad kits nuogas bûdamas jaltîje mirſta, kas tai! Bî tik jis ſiltai apsirêdês.

Toks befirdis ſitas žmogus. Jâm rodos, visas pasâulis tik sutværtas, jeib jis pilna pasimêgima turêtû. Todêl ir visokiu bûdu skriaudzia ir skaudzia tamsuoli. Tasai tur dirbti uz jî ir jâm sukrauti turtus; bet pats jis tik sâu smagumînû jieſko. O anâ vargſa jo nezinojime apgâuti, jî suvadzioti ir nuskriausti didei lengvus daigtas. Kaip gîvuolælis jis dirba savo „geradêjui“. Jis jîn net laiko uz savo maitintoji, kurs jâm duonos duoda. Taip menk jisai tesupranta, kas desties. Be to jis žûri su nusistebêjimu, koks tas ant jo vîraujasis. Jis gârbin ir brângin viskan, kas aname apsireiſkia, visas pâjêgas, irgi tas, su kuriomis jis pats pajungiams.

Bet jau tuomet jis pastoja pavojingas. Brângindams priespaudos îstangas pradeda jau ir prispaudima pajusti. Jis pasijautſia kankinamas ir pra-

ded stengties pries savo „geradêji“. Jo kova îj pradziuos silpna. Bet pamazu sutvirtêja. Spêkos âuga kovoje. Ir jis pastoja anâm lîgus, kurs taip ilgai jî baisiu bûdu kankino. Jo nusikratîdams jis uzim jo vieta ir — pradeda kitus prispausti, skriausti, pavergti — lîgiai taip kaip jis buvo pavergiamas. Ir negâl bûti kitaip. Ne žîgiu žmogus pastoja tobûlu.

Ira daugel, kurie nor, bene îj visos jirdies, tamsuolui pagælbêti, jî îj jo vargû îſtrâukti. Jiems rodos, kad bûs pajâlintos negæros sânlîgos, tai bûs žmogui gerai gîvænti. Aiſku kad tokie žmonês îra toliau pažengê kaip anie žvêriſkieji egoistai. Jû jirdîje jau pasigailêjimas, žmoniſkumas pabunda. Tuomet jiems pastoja pareiga, prispaustosius uztarti. Juog ir tokie pasigailêjimo žmonês îra pâzangos îstâtîmo îrankis. Jiems besidarbuojant tamsuolio susipratimas spartſiau prajvinta.

Vienok ne taip îra, kaip tûlieji tiki, bûk su sâlîgû pærsikeitimu ir žmogus kitokiu pastoja. Padarîk tamsuoli karâlum ir matîsi, kokia nepalaima îj to îſeis. Žmogus tur viduje tarpti, tur viduje îſâugti, tada sânlîgos ir virsta kitaip. Žmonijos pažanga îra toksjau dalîkas kaip kiekvienas âugimas. Dâr visuomet staigiu ir kerſtingu sânlîgû pærsikeitimu tiekjau gêrîbû buvo sunaikinamû kiek îgijamû.

Žmogus îſkildamas îj tamsumo pastoja karſtuolis. O su karſtjâvimu, su kerſtu, su staigumu îſmintis nedraugâuja. Karſtuolis îra kovos žmogus. Jâm pasirodo, juogvienat su kova galima kân atsiekti.

O kaip jis ir galėtų kitaip maniti! Kovoiant rados supratimas, kas tai žmogum būti. Kovoiant spėkos auga. Jis tãn savijje kasdien aiškiausiai pajauts. Kaip jis galėtų tikėti, kad be kovos būtų galima ir menkiausia dalyka ięgti! Jis jale jos tik-tai pažista tãn būda, kuruom tamsuolis prie savo tikslu pri-eina, būtent su vergiškũ maldavimu. O tas jãm pasibaisėjimo dalykas. Taip jãm nebe-galima veikti. Bet kad dãr ira kãlias augstãsnis uz kova, to jis nezino. Jãm tai dãr nesuprantama.

Kova ira nerimastis. Karštuolis ir niekur ir niekadai nerimsta. Jis to negãl. Jame juog ira visokios spėkos sukilusios. Jis pilns visokiũ jausmũ, geidimũ ir troškimũ. O jũ ipatibẽ ira nuolatinis sũbãvimas. Negalima visuomet juokties. Uzeina ir skausmas bei verksmas. Taip žmogus tarp skausmo ir dzaugsmo, tarp pasibaimijimo ir lũ-kesties nuolatai mėtomas. Ne žmogus pats veikia pagal savo nora ir savo ijmãnima, bet pagal tãn, kãn uzeinã geidimai liepia veikti, ant ko meilijimai jũ vilioja. O troškimai neduod pakãju. Is vien jie žmogũ priverts ia visokiu bũdu jieskoti, ko jis netur, o kuriame rodos guldita visa palaima. Jis uzmirsta vanguma, jãm nieks niera per sunku, nieks per pavojinga; jãm lig ir niera skausmo, kad jis prie kokio tikslo pri-eiti geidzia. Nieko nebodamas jis zengia tolĩn. Vienãtijos tikslas ira pilnas papildimas visũ geidimũ, visũ troškimũ.

Visur tas papildimas rodos. O tatsiau jis niekur nesiduoda. Ir ifragãvẽs jũ ir tãn, žmogus

sviedzia viena dalyka po antro i jãle. Jis mãto, visi geistini dalykai jũ tik suvilioja. Tai jis bẽg tolĩn ir tolĩn, nezinodamas, kaip tik galėtų pri-eiti prie palaimos versmẽs. Visur amžinas subãvims tarp skausmo ir dzaugsmo.

Vienok galvãtrũktis laimẽs vidamas žmogus nepazista sustojimo ir apmãstimo. O visai atstu jis ira nuo tokio bũdo, pagal kurĩ jis ant pãzangos istãtimo atsidẽdamas lãuktũ kol ne tas pribrendẽs, kan jis ivikdint norẽtũ. Jãm nesulãukiamas srubos atãujimas, vaisiũ ijnookimas. Obuolo sẽkla i žãme dẽdamas jis mieliausiai norẽtũ, kad tuojau mãdis ifaugtũ. Juog jau jis kurba rankoj laiko ir prisirengẽs vaisius skinti ir pasinesti.

Toks nekantrus ira karštuolis. Todẽl ir jãm tiktai pamẽgsta, kur didi sujudimai, su-irimai, tranksmã, lenktĩnãvimai ira, kur kas matit ir gir-dẽti apie negirdẽtus, nematitus dalykus. Juo daugiau jame jausmai, troškimai, geiduliai blãjkosi, juo givẽsniu ir didesniu jis jautsias.

Tatsiau jis apsigãun. Suzãdintos jame pãjẽgos tokiu bũdu ant niekũ ifeina. Garsusis Anglũ poẽtas Shakespeare todẽl sãko:

„Be susivaldimo lenktĩn bebẽgdams,
„prabẽgi veik pro tiksla. Taip ugnis,
„kad gẽrals virdams per kraftus putuoja,
„jũ rodos daugsin, bet jis ifgaruoja.

Žmogus pasekdamas vienat savo karstjiãvima krinta i bedugni. Tatai ira skausmas, pãrjuliai. Karstjiãvimas vis gimdo nepalaima. Toks tai ipa-

tingas dalīkas: zmogus palaimos jiefko o nepalaimos randa. O jei kartais pasirodo, būk palaima īgīta, tai tik nuolatai ņnibzda ī ausis, kad ji kas akiesmirksni vīrs ī baugiausia nepalaima. ņale troņkimu sugāuto dzaugsmo vis tīkuoja grumzdās tamsus pavojus.

Karņtuolis todēl ir netur jokios rimasties. Kaip ant medzioklēs lāpe, taip jis guinojamas. Kiti zmonēs īra jo medzioklēs gīvuoliais, bet jis durniau īra savo troņkimū sundomas. Jame randasi daug spēkū, bet ne jis jū sāvīnīnku, ne jis jū valdītoju, jis jū vergu, jū zaislu. O jie jī taip ilgai kankīs, kol ne susīpras pasīprieņīti. Tada jis savo zmogīstēj tolīn pazengs. Tamsuolis uzkope ant āugņtāsnio laipsnio pasīkāeldamas prieņ savo skaudēja, prieņ karņtuoli. Tasai uzkops āugņtīn pasīkāeldamas prieņ savo tyrona, prieņ troņkimus, prieņ geidulius.

Prie karņtuoliū tur būti skaitoma visa taip tariamoji kultūros zmonija. Vidaus ramībēs tņia tiek menk terandama kaip dāgantņiame bute vēsios vietāelēs. Galima rods sakīti, kad īra gana daug zmonū, kurie neprīsided prie visuotino karņtņiāvimo, kurie tik jiefko, kaip jie pātīs sāko, nepragaiņtantiū turtū. Gāl būti, kad taip īra. Vienok ne taip pareit ant tikslo, bet ant to, koks zmogus īra, kaip zmogus savo tikslui ārtinas.

Karņtņiāvimo liepsna gāl zemīn ir āugņtīn blakīties. Vienaip ji īra troņkimas, kad būtū pakākinti visokie kūnīfki geiduliai. Antraip, īpat kad

kūnas jau geiduliāms nebetīnkams, jī vīrsta ī troņkima gāuti visokiū dāngīfkū smagumū. Bet karņtņiāvīmas ir gāl rasties, kad zmogus īņ teisībēs nor pri-eiti prie āugņtņiausiūjū dalīkū, prie tikrosios doros, prie skaistumo, ņventībēs ir tt. Bet būdamas dār karņtuoliu, toks zmogus veik parodīs, kad negāl apkāesti kitū tikībos, kitū nuomonēs, kitū jausmū ir tikslū.

Visi anie „ņventieji“, kurie pāersekioja, zudo, kankin ir sudāgin „paklīdēlius“, visi baznytiņki ir poliņtiņki bei kiti sundītojai stovi ant karņtuoliū laipsnio.

IV.

Bet pamazu zmogus atgrīsta tokio gīvānimo. Ta neramībē jām pastoja nuobodu. Jis pradēd to jiefkoti, kas ne taip mētosi ir blāņkosi, kas rimsta. O pāzangos īstātīmas, tai īra „gerasis īstātīmas“, jām kloja kāelia.

Īra tokiū, kurie tān īstātīma pirmiau jau īra pazīnē. Jie atsidējē leidos vesti ir tolīn parējo. Jie virņju palaike ant savo pājēgū. Juose prasvito augņtesnioji sāmōnē, būtent sāzinē. Juose, rodos, ramībē pradējusi īsikūnīti. O tokie zmonēs pastoja karņtuolio vadovais.

Karņtuolis nor atsīkerņīt. Sāzinēs zmogus atlīgin pikta su geru, napīkanta su meile, māla su teisībe, neteisuma su teisumu. Prieņ kerņta jis visuomet stāto kantrībe bei ņvelnuma. Tān karņtuolis patīria. Ir jis mātō, juog tai īra āugņtāsnis neng jo būdas. Noroms-nenoroms jis jī pradēd gārbin̆t ir — pasekt.

Suprantamas daigtas, tai ne taip greit atsi-eina. Sâmonê, įmintis, sâzinê, tik visai pamazu tepra-įvinta. Ilga laika jos įviesa dâr vis î zêrianti karįtįâvima įsiausta. Įminties žmogus dâr toli visokio puikâvimo, pasididziâvimo, garbês trof-kimo, visokio pasikrâtimo ir pasibaisêjimo ir visokiû kitû karįtįâvimo pavidalû palidžiamas. Dâr jis pasidžiaugia visokiomis lûkestêmis. Dâr jis trokįsta matiti savo dârbo vaisiaus. Ir didei dâr pasibijo nepasisekimo. Pirm viso jis nor labai daug atsiekti. Ir jis nusivârgin prie savo darbû.

Pagaliaus dâr ir praded geidâuti kuo veikiau pastoti uz visus kitus geresniu, teisingesniu, įventesniu ir kas tâm lig. O kokius âugįtus dalikus ir norêtû pasiekti, tatįiau jis îra geidimo vâromas, kursai dâr tas pats drâskâs vilkas kaip pirma, tik apsimætês avies kailiu.

Vis ir vis įminties žmogus į pradziuos kreipiamas ant pavidalû ir nukreipiamas nuo esibês. Jis krâtos visû tamsumo ir karįtįâvimo pavidalû, vienok jis brângin įminties pavidala. Bet visiems pavidalams æsant įef êliais, jis taipo ir įefêli brângin o ne esibê, tai tas, kas į tikro esti, o ne monas.

Esibê tuomi pri-einama, kad žmogus pats nesilieka tik žmogaus pavidalu bet pastoja žmogumi. Savo giliausiame viduje žmogus îra esibê. Tįia jis tur susiprasti, pasizinti. Tas pasizinimas didei sunkiai îgâunamas. Bet pradêdamas savo esibês įiefkoti, žmogus veik numâno, juog jis niera kûnu; tada ir praded suprasti juog jis neigi niera

jausmû, neigi geidimû ir mintįiû givænimas. Pasistodamas prieš tai, jis pasijautįia kitu æsantįiu, ir tada praded jame esibê pasitvirtint.

Žmogus, pastojês esibê, pažįsta ja ir givæn esibêje. Kaip įviesa tegâl bûti įviesoj rægiamas, taip esibê vienat esibêje pažįstama. Žmogus, îgâvês sâzinês, pažįsta savo givibês priezasti ir randasi vienibêje su Dievu.

Žmogaus meilįjimai, geidimai ir tt. niera tik kokie įpatįski jo vidaus atsitikimai. Jie îra kiekvienas sâu givu daigtu. Jie zûri kaip jie žmogu, įita Esibês spinduoli, galêtû po savim pagâuti. Žmogaus sâmonê savįj turêdamas, kiekvienas geidulis givuoja, kol ne jo âmįsus prâjokês. Bet givuodamas jis pritrâuk gentįiskus geidulius ir supainoja žmogu î įpatįska geiduliû tinkla. Žmogus tada tur „savo geidâvimo bûda“ o įi vadin „savo noru.“ O tik žmogus tada dâr toli netur savo noro.

Kiekvienas žino, kad prisiprâtinant prie ko naujo, ans „noras“ veik kitoks. Jis nebuvo nieks kits kaip susimezgimas ant žmogaus vîraujantįiû geiduliû, trofkimû ir tt. Imezgant naujas mintis, naujus geidulius, žmogaus noras kitoks. Įis žmogaus „noras“ negâl sâu patįjâm įįklûti. Įis pasilieka savo, bûtent karįtįâvimo valstibêje. O todêl, kaip ir save versdamas, žmogus nepar-eina tolîn. Įviesibês negâl surasti, kurs vis karįtįje tegivæn. Ramibês tas niekuomet nesuras, kurs jos neramiai įiefko. Todêl ir nekursai įįmintingasis sâke: „Palik viska, tai tu viska atrasi.“

Tolîn pareit norêdamas, žmogus tur visiškai iį to iįkilti, kas jâm rodos jis æsâs, bet kas tik iį tikro jo prigimtis, tai esti, kas jâm prigimta. O tai juog kas kita negu jisai. Œita prigimtis tur visai apsiversti. Iį daliko, kurs visokių žemesnių givibês apsireiškimo prietaisu buvo, ji tur žmogaus esibês, „Dievo vâlios“, îrankiu pastoti. Iį prigimties tur iįnikti kiekvienas savotiškas panorêjimas. Prigimtis tur visiškai tik spêka, kaip kūnas matêrija, bûti, su kuria sâmonê, iįmintis veikia.

Tat ne taip lengviai atsi-eina. Tik egoismui visai iįgaijus tegâl sâmonê pasikælti iį karštjiâvimo valstibês î dvâsios valstibe, î skaitaja esibe. Iį tos tada plûsta iįmintis ir savês-zinojims ir pildo visa prigimti.

Suliginant tamsuoli su sprogstantju pumpuru, tai karštuolis bûtû iįaugâs, o iįminties žmogus prasivêrês ziedas, kurs sâulopi kreipiasi. Jo viduje spindzia rasos lajælis nešdamas savije sâulês âtveidi.

Tada rîkauja sâmone, arba dâr geriau sâkant, sâzinê ant spêkos ir-gi matêrijos ir ja visai pagal esibês îstâtima valdo. Dabar atsi-eina žmogaus sâmoningas susitikimas su visibês priezastimi, su Dievu. Dabar galima su teisibe apie tikiba kalbêti. Žmogus vis daugiau pasiliauja žmogum bûti, kaip jis paprastai pažistamas, ir pastoja vis daugiau dievišku. Tada žmogus vis aiškiau jautjiasi givænâs iįminties, meilês, ramibês ir laisvibês valstibêje. Žmogaus prigimtis nebetur savo îpatiško „noro.“ Ji nebe-eina savo keliais. Visai ji îra tik sâmonês rîkas, Dievo vâlios prietaisa.

Tokio žmogaus âtzîmiai îra iįminties skaidrumas, dvâsios âugštenibê, skaitibê, jirdingistê. Jis nebegivæna kûniškame, bet esibêje. Jis îra Dieve o ne pavidale. Visos givibês vienibê jâm rægijama. Jis todêl nieko nebeiejko. Viska turêdamas jis îra pilnas tobûliausio dzaugsmo.

Tamsuolis tiktai pažista kûno pajutimus, karštuolis supiasi jausmuose, geidimuose ir mintise, bet iįminties, sâzinês žmogus stovi âugjtjiau uz viska ir kvêpuoja âmzinibêje, save zinodamas âmzinu, be pradziôs ir be pabaigos, pažidamas savo vienibe su âmzinaja priezastimi, su Dievu ir tuomi turêdamas pilnaja pilnibe.

Tamsuolis nesiskiria nuo savo kûno, bet tâji nuo kitû, karštuolis nesiskiria nuo savo troškimû, bet tuos nuo kitû žmonû troškimû, bet sâzinês žmogus žvelgia žemîn î kûno ir î prigimties givænima lig î fejêli. Jis tiktai pažista viena Vienibe, ir nieko nemâto, nuo kurio turêtû skirties. „Esmi“, tat jâm aiškiausiai zinoma. Ir tas Asmuo îra tat, iį ko eina Œviesa, galibê ir meilê apglobdama viskan, kas gîva.

Tokiame žmoguje tamsumas ir karštjiâvimas visai kas kita pastojusu. Tamsumas virto tvirtumu, pasidavimu, nepærkeitjamu pastovêjimu; karštjiâvimas tâpo ramu stropumu bei darbjetumu. Iįminties žmogaus kūnas pasigâuna ir pasidârò didei tinkamu visokiems âugjtesniems pajutimams ir veikimams. Iį geidimû ir troškimû elementû su-âug organismas, geriausiai tinkamas givænimui atsâkantjame pasâulije.

Viskas virsta kitaip. Gaflumo vietoje stojasi vidaus skaistibė arba dora; staigumo vietoj randas rimtas ir tvirtas veikimas. Nuolatinis sviravimas prapuola. Juog žmogus nebejieško sãu kokios palaimos, nesibijo kokios nepalaimos. Jãm terũpi kitũ gerovė. Ij nekantrĩbės ir nepakentimo stojas kantrĩbė ir pakentimas. Pãpĩkis ir visas piktumas padingsta, ir svelnumas bei brolijkumas apsireijkia.

Žmogus ĩra tada nekaltas, ir visijkai ramus, sodnios firdies ir nesmarkauja. O viskas tat pareina ij jo esĩbės. Kitoks jis todėl negãl bũti, kitaip negãl veikti. Kãn jis dãro, ĩra reikalinga. Bet jis savo dãrbo arba pareigos nevãromas. Ne jungas jãm gul ant sprãndo. Juog jis ne jieško savo naudos. Jis veikia laisvu noru, veikimu apreikjdamas ĩfminti ir sãzine. Vis daugiau jãm pasi-aĩskin, kas bũtinai reikalinga dėl visuotinos pãzangos. O zinodamas æsantjũ didziojo ĩstãtĩmo ĩrankiũ, jis atlieka savo uždavinius tikroj vietoj ir tikru laiku. O jo dovanomis ir ĩpatĩbėmis jo uždaviniai jãm gana aĩskiai pazĩmėti.

Bet ĩfminties žmogus nesirĩfa prie savo dãrbo. Jodėl jis nereikalauja ĩpatĩkos dėkos arba algos ir negeidzia garbės. Jis žũri ĩ savo veikimus kaip ĩ koki gamtĩjka atsitikima. Savo personai, savo prigimties žmogui jis duoda eiti pagal vidaus pamokslã, pagal sãzinės rãginimã. Ir visi jo veikimai atsi-eina taip lĩg ij savės, kaip ziedas žĩdi, kaip jũros ũzia.

Niekuomet ĩfminties žmogus ne-prasipuldĩs savo veikimuose. Jis vis žũri pasilikti Savĩje, Esĩbėje, ij kur viskas, ir visi veikimai pareina. Karštjĩavimo žmogus pasiduoda pavirfutinio gĩvãnimo verpãtam, ĩfminties žmogus žino, juog tai tik jũrũ putas, ir jis rimsta Gilĩbėje, Savĩje. Jis kaip faltinio gelmė. Jai ir nerũpi upãlė, kuri ij jos tek. Ji nenusimãsto dėl malũno, kurio ratus jos vanduo suka. Kas jai duona, kuri kãpama ij ten sumãltũ grũdũ! O toliau, kas jai laivai, sėlės, kaimai, pilĩnai (miestai), kurie naudojasi jos srove! Ji pasilieka savĩje, savo pilnĩbėj ir skaistĩbėj. O jos darbai tatsjũ nemenki. Juog ij jos maitinas ir gaivinas visas žãmės krãftas.

Toks tai ĩra ĩfminties arba sãzinės žmogus. Augstai ĩjkilės ij tamsuolio tamsĩbės ir sunkenĩbės, ĩjkilės ir ij karštuolio vargũ ir skausmũ, jis stovi ir rimsta ãmžinoj Vienĩbėje, ij kur viskas pareina. Jis jautjia draugijkai su visais, bet nenugrimsta jũ drumstume. Didziosės pãzangos ramtjũ pastojės jis tasai ir pasilieka. Ir su kitais menkiaũ ar toliau pazengusiais jis nuo dienos ĩ diena irgi su paprastu gĩvãnimu vis daugiau apreijkia ij Vienĩbės plũstantjĩjã Amžinĩbės Ramĩbe.

V.

Toli, toli tad ĩra uzipakalij paliktas pirmasis visuotinas pãzangos laipsnis, bũtent matėrijos, tamsumo arba sunkumo stovis. Bet kur ir jau pasilikusi spėkũ arba pãjėgũ valstĩbė! Juog pat žmonijoj, kuri visuotinoj, žmogui dãr suprantamoj

pâzangoj jau îra âugstjiausioji dalis, îra praleistu taip tamsumas kaip ir karstjiâvimas. Nezinojimo nekaltîbê virto kaltîbe. Su kaltîbe stojos skausmas. O tasai paskaidrino žmogû. Gerasis îstâtîmas jî vâda ij tamsumo ir durnumo per karstjiâvima ir troškumus âukstîn î jviesîbe, arba kas tiek jau, î šventîbe.

Visi laipsniai reikalingi. Negâl bûti peikiamas, kurs dâr bestov ant žemæsniõ laipsniõ. Ne nuokês vaisius nei piktas nei gæras. Su laiku jis pastoja naudingû. Darzininkas todêl dzaugiasi ij kiekvienõ vaisiaus, ar tasai jau bûtû vâlgomas ar dâr ne. Motîna mîli maziausaji paikuti tiek jau kaip savo vîriusaji, o bûtû tasai ir dâr toks protingas. Tik tas žmogus bûtû apgailêtinas, kursai norêtû tîtfomis pasilikti ant savo vietos, kad ir pazîdamas geræsniês. Vienok tokio žmogaus vargiai bûs randamo. Kad kas ne-eina tolîn, tai jis tikrai dâr nepazîsta, kas geriau, kad ir rodos lig pazîtû. O tada reik lâukti, kol ne jâm begîvænant prajvis.

Negalima kad nuo žemiausio laipsniõ žmogus žîgiu ant âugstjiausio uzkoptû. Tokiû stebûklû niera. O kur kartais bandoma tamsuoli „privesti“, tai tjia be abêjonês tamsuolis arba karstuolis netinkamu bûdu nor kita gælbêti. Pâzanga niera kas kita kaip sveikas âugimas. Žmogaus vêlê (dûfja) tur prinuokti. Ira prief îstâtîma, žmogû versti, kad „dvâsijku“ pastotû, kad prief jo dvâsijkumas dâr nei nebrêkta. Protas dâr toli

niera dvâsijkumas. Taipojau ir îra prief îstâtîma žmogû î vienuolîna sodinti, kad jis dâr ne-îfêjês ij karstjiâvimo gîvænimõ.

Tai berods ne taip suprantama, bûk žmogus kokia savo âmžaus laika ant to, kita ant kito pâzangos laipsniõ praleid. Pâzanga niera vienos dienos nei ir vieno žmogaus âmžaus atsi-êjimas. Norêdami gîvîbe ir jostiksla, norêdami pâzanga tikrai suprasti, negâlîm akis îsmeigê laikîti î sprindi nuo uzgimimo lig mirties, bet turime î gîvîbês kælia žvelgti, ant kurio kiekvienõ daigto esîbê, ne jos pavidalas, vis ij naujo îsikûnîja ir tokiu bûdu tolîn zengia.

O taipojau žmogus, suprantamas daigtas, ne jo pavidals bet jo esîbê, praleid âmžus po âmžû vis ij naujo prisikældamas fitame pasâulîje, tai esti uzgimdamos ir vargdamos, kæsdamos ir pasilinksmindamos, kol ne vêl î pâilsi eina. Jis vâromas ir vertjiamas tolîn eiti, kol ne paties noru pradeda pazengti. Tada ans pâzangos îstâtîmas îra švelnus ir meilingas râgintojis. Tada pazengimas ir vis greitesniu tampa. Ir vis aiskesniu pastoja žmogaus žvilgis. Gîvîbês pâslaptis jâm stebûklingu bûdu apsireiskia. Jâm væriasi Augstnîbês vartai. Nusistebêjimu jis žûri î Amžinîbês Aufra, kurios jviesîbê nepasâkoma. Ir jis zeng pa-akiui, vis daugiau jviesîbês apglobiamas ir ârtinas tai tobûlai Vienîbei, apie kuria joks žmogus, joks pragaištâs pavidalas nieko sakîti nebegâl.

Tai zengkime artîn.

Mn.